

I. Har-Even Law Office

29a Keren Hayesod st., Jerusalem 94188
Tel: 02-6244461 Fax: 02-6232177
info@har-even-law.com
www.har-even-law.com

משרד עו"ד א. הר-אבן

קרן היסוד 29 א' קומה 2, ירושלים 94188
טלפון: 02-6244461 פקס: 02-6232177
info@har-even-law.com
www.har-even-law.com

Ingrid Har-Even, Adv.
Hila Dahan Tobi, Adv.

אינגריד הר-אבן, עו"ד
הילה דהן טובי, עו"ד

22 ינואר 2015
ב' שבט תשע"ה

-מבלי לפגוע בזכויות-

- רשום + פקס + דוא"ל -

לכבוד
חברת הגיחון בע"מ
תאגיד הביוב והמים של ירושלים
דרך חברון 101
ת.ד. 10118
ירושלים 91100

א.ג.נ.,

הנדון: טענות מוסד XXXXXXX בעניין החלת כללי תאגידי מים וביוב

ולחילופין בקשה לאישור הזרמת שפכים חריגים

סימוכין: הודעתכם מיום XXXXXXX (מס' הודעה XXXXXXX)

משרדנו מייצג את המוסד ("המפעל") שבנדון.

בתגובה למכתבכם מיום XXXXXXX, מתכבד המוסד להעלות טענותיו כדלקמן.

הטענות והבקשה מתייחסים לכמות הדיגומים וערכם, סוג הדיגומים, מיקום הדיגומים והחשוב מכל, הדרישה המכבידה לעמוד בתוספות לכללים כאשר בפועל אין אפשרות כזו – ובעיקר הדברים אמורים לעניין בדיקת המתכות הכבדות אשר גם לטענת נציגיכם בפגישות שנערכו עם נציגי איגוד המוסכים במועדים שונים- במשרדי הגיחון ובמשרדי מנהלת העסקים של עיריית ירושלים, מפריד השומנים הנדרש מהמוסכים ע"י המשרד לאיכות הסביבה – הוא מפריד השומנים התיקני – אינו מסוגל להפרידם באופן שיהלמו את הערכים הנקובים בתוספת לכללים.

טיעונים כלליים ומקדמיים לגבי מדיניות ואופן החלת הכללים:

1. החל מחודש יולי 2014 הפסיקו תאגידי המים להתחשב בהקלות הניתנות על ידי אגף שפכי תעשייה במשרד לאיכות הסביבה, דבר החושף את המפעלים באופן מידי לסנקציות קשות מצד תאגידי המים. זאת, למרות שהאגף מבצע במסגרת התהליך בדיקה כי המפעל עושה כל שביכולתו כדי לעמוד בערכים וכי לא נגרם נזק לאיכות מי הקולחין מהמט"ש. אנו נטען, כי יש לראות ולהחיל את תוכנית הניטור ואת הדיגום הנדרש (אם נדרש) באורך של ההקלות. אין צורך להכביד לשווא על המוסד כאשר האגף עצמו אינו רואה פגיעה בערך איכות הסביבה.

2. קיים חוסר וודאות לגבי יכולתו של המפעל לעמוד בדרישות החברה למדדי דגימות קשיחים כאשר הצעדים הנדרשים לצורך כך אינם בהירים ו/או מובנים ו/או אפשריים בפועל. חוסר הוודאות מצדו של המפעל, מתייחס להליך הפיקוח, ממצאיו, יכולת (מעשית) לעמוד בדרישות והחשוב מכל, האמצעים ו/או הפעולות שיש בידי העסקים לצורך פתרון מעשי כדי למנוע הישנות.
3. הנחיות רשות המים לגבי אופן ביצוע הדיגומים הן סוגיה מרכזית אשר גורמת, אף היא, לחוסר וודאות לעלויות ולסנקציות מיותרות ומכבידות, מה שבפועל מאפשר לפקחי תאגידי המים לפרש את התקנות באופן רחב – מדי - ולבצע דיגומים לוקים ושאינם מהימנים. ר' לדוגמא: קביעת סוג הדיגום (חטף/מורכב) - הנחיות רשות המים קובעות את דיגום החטף כ"ברירת מחדל" אך מאידך מאפשרות לעסק לבקש ביצוע דיגום מורכב, אולם חלק מתאגידי המים הודיעו כי לא יאפשרו זאת. דוגמא נוספת לחוסר הבהירות ולהתנהלות לא אחידה ולא צפויה מראש הינה סוגיית מיקום הדיגום והנחיות השטח שמקבלים הפקחים במקרה זה. בנוסף, סוגיית הטלת הקנס שמוותרת שיקול דעת רחב שלרוב אינו מתחשב בכך שלא מתחייבת הטלת קנס גם במקרה של הפרה לכאורה.
4. התנהלות תאגידי המים מול העסקים, בשילוב חוסר הבהירות בהנחיות, מהווים נטל משמעותי עבור העסקים ועולה, כי תאגידי המים פועלים לעיתים באופן בלתי ענייני, רנדומאלי וללא שיקול דעת ממוקד, מוסט מהמטרה, שאינו מסייע בטיפול טוב יותר בשפכים, ועולה החשש כי הדבר נעשה כאמצעי לייצור הכנסות - מה שמקשה על התנהלות העסקים וגרוע מכך, פוגע במטרת הרגולציה. במקרים שונים הגורם שמבצע את הדיגום, נהנה באופן ישיר מגובה הקנס, התנהלות אשר מגדילה את התמריץ לריבוי דיגומים והשתת עלויותיהם על העסקים, ולקביעת קנסות גבוהים כמו גם אי שימוש בשיקול הדעת המסור לגבי עצם הטלת הקנסות.
5. כמו כן ובאופן בלתי סביר, קיימת שונות בהתנהלות בין תאגידי המים השונים באופן הסדרת תשלום הקנסות כמו גם הפעלת שיקול הדעת בעצם השתתם.
6. טענה נוספת היא, שהפיקוח על שפכי התעשייה נמצא באחריות רשות המים, המשרד להגנת הסביבה ומשרד הבריאות, ללא הגדרת סמכויות ותיאום מספקים, דבר שמייצר בעיות רבות כגון: כפל תכניות דיגום של הרגולטורים השונים ודרישות סותרות מרגולטורים שונים.
7. עוד יטען המוסך כי, לאור הניסיון ומחקר שביצע, אופן ביצוע הבדיקות מתועל לצורך גביית קנסות ולא, באופן מצער, לצורך שמירה על ערכים סביבתיים ובפרט אמור הדבר לגבי המתכות הכבדות אשר מראש ידוע לתאגידי המים כי העסק – המוסך המחזיק מפריד שומנים תיקני המאוסר ע"י המשרד לאיכות הסביבה ועומד בדרישות אינו יכול להגיע לערכים הנקובים. זוהי בדיוק המסגרת בה עליכם להפעיל שיקול דעת ולא להשית קנסות גם במקרה של הפרה לכאורה, לחילופין עליכם להתאים את ערכי המתכות הכבדות למוסך הספציפי. בנוסף, גובה תעריפי הקנסות ואופן החישוב שלהם, מייצר הכבדה כספית ומשמעותית על העסקים. גובה הקנסות אינו מידתי ואינו משקף את דמי הטיפול בשפכים על ידי מכון הטיפול, כקבוע בחוק. על כן, יש צורך בהול בקביעת סף הערכים הנדרש בכלל ובפרט לעסק הספציפי.

8. בכל הקשור לכמות הדיגומים, בכללים אין התייחסות לכמות צריכת המים ולהיקף ספיקת השפכים כמרכיב מרכזי לקביעת מספר הדיגומים בשנה. נקודה זו בולטת במיוחד על רקע העובדה שלא קיימת התייחסות מפורשת למספר הדיגומים המבוצעים בשנה, ביחס לצריכת המים. זאת ועוד, שבהיבט המדידה נדרשת התאמה גם לפרמטר של אופי המוסך על פי ספיקת השפכים, לדוגמא: מוסכי תיקון כלי רכב "קלים" העוסקים במכונאות, חשמל, תיקוני צבע וכד' מתאפיינים בספיקת שפכים נמוכה.

9. כל זאת ועוד, ערכי הדיגום הנמדדים כיום, אינם מתייחסים כלל לפרמטר של עומס הזיהום ביחס להיקף השפכים. במה דברים אמורים, גם אם קיימת דרגת זיהום גבוהה, אולם בהיקף שפכים קטן, הרי שהשפעתה על רמת הזיהום של מערכת הביוב אינה דומה למי שהיקף השפכים המוזרמים על ידו היא גבוהה.

10. גם מיקום הדיגומים הנו בעייתי משום שהפקחים מבצעים את הבדיקות במקומות שונים ולא בנקודות היציאה המרכזית והמייצגת. כך שבפועל מתבצע הדיגום בקווים בהם יש ריכוז גבוה של חומרים חריגים/אסורים ועל פי דיגומים לקויים אלה מוטלים קנסות.

11. כמו כן, סף הדרישה בחלק גדול מן הפרמטרים גבוה באופן חריג ובשל כך, מקשה על העסקים לעמוד בדרישות. ערכי התקן לבדיקת ערכי השפכים במוסכים, שעל פיהם מתבצעים הדיגומים, נקבעו לפני כשני עשורים. משכך, היכולת לעמוד בערכים הופכת עבור מוסכים רבים לכמעט בלתי אפשרית. תיקון הערכים יאפשר למספר רב של מפעלים שלא להפוך לעברייני איכות הסביבה בעל כורחם. מה גם שלא יהיה בתיקון הערכים כמבוקש משום פגיעה ממשית בערכי איכות הסביבה.

12. לא זו אף זו, עסקים שפועלים על פי התקנים ומשתמשים בציוד, דוגמת מפריד שמנים, העומד בכל תקן, עדיין לא מצליחים להגיע לדרישות הסף. כלומר, ישנו ניגוד חמור בין התקנים הרגולטיביים החלים על אותו העניין עצמו, ולפיכך המדובר בהשמת מכשול בפני עיוור ובגזירה שהציבור אינו יכול לעמוד בה.

13. להזכירכם כי בפגישה שנערכה לפני כשנה במשרדיכם בין נציגי איגוד המוסכים לביניכם נדון נושא מפריד השמנים התיקני אל מול ערכי הפרדת המתכות הכבדות והיה ברור לכל הנוכחים לרבות נציגיכם כי מפריד השמנים התיקני אינו מסוגל להפריד מתכות כבדות וכי אין פתרון מעשי לבעייה זו נכון להיום ועל כן סבור המוסך כי השימוש בסמכותם אמור להיות לטובת האזרח והעוסק – קרי, לבטל בדיקה זו מראש ולכלל המוסכים החוקיים בכדי ליישם צדק והגינות. לפיכך הפתרון המעשי היחיד הוא ביטול דגימות המתכות הכבדות שכרוכות בעלויות מיותרות ו/או אי השתת קנסות, וזאת עד לתיקון הערכים הנמדדים.

14. טענה חשובה נוספת מתייחסת לתשלומי החובה בגין ביצוע הדיגומים המבוצעות על ידי תאגידי המים, המהווים תוספת תשלום לאגרת הביוב המשולמת אף היא לתאגידיים ומהווה מעין כפל אגרה והכבדה על עסקים קטנים הנאבקים גם כך על עצם קיומם בתנאי כלכלה קשים ועודף רגולציה ובירוקרטיה. החיובים הללו מכניסים לקופות תאגידי המים והביוב סכומי עתק החורגים באופן קיצוני מתוספת עלות הטיפול שתעריפים אלה נועדו לשקף. הטלת חיובים מעבר לנדרש לכיסוי תוספת העלות של

הטיפול הינה קנס ולא פיצוי. מדובר אפוא בסמכות עונשית חמורה שיש להפעיל לגביה שיקול דעת של דרג גבוה ולפי כללים ברורים, אלא שדה פקטו היא מיושמת ע"י הדרג הנמוך ביותר, הלא הוא הפקחים.

מן הכלל אל הפרט:

15. מעיון בתוצאות ועל פי סריקת רצף דוחות קודמים שבוצעו במוסך מרשי עולה כי, מרבית הדיגומים נבדקו ונמצאו תקינים ונראה כי בפועל המוסך "נכשל" רק בדיגומים של מתכות כבדות.

16. בדיקת המרכיב של מתכות כבדות אינה הוגנת ואינה נותנת פתרון מעשי שיתרום לאיכות הסביבה. על פי דעת מומחים ויועצים לאיכות הסביבה שנמסרו לאיגוד המוסכים, לא ניתן למנוע ו/או להפחית את מרכיב המתכות הכבדות באמצעים הקיימים ועל כן נדרש פתרון נקודתי משותף.

17. לא ברור כלל מדוע מתבצע מספר רב של דגימות, במוסך מרשי, כאשר בפועל מרשי עומד בבדיקות ובתקנים, הערכים החורגים ו/או האסורים אינם משתנים מדו"ח לדו"ח ובכלל זה אינם עתידים להשתנות משום שהציוד שקיים במוסך עומד בכל התקנים.

18. דבר נוסף שאינו ברור דיו הוא, כיצד שוקללה על ידכם ההבחנה בין השפכים הסניטריים במוסך, אשר מהווים את הרוב המוחלט לבין השפכים המהולים בשמן שהינם מועטים.

19. סוג הדיגום שנקבע בעניין המוסך – דיגום חטף - אינו נתון לשיקול דעתו של המוסך והנו דיגום ברירת המחזל שנבחר על ידכם, כנראה, ללא הפעלת שיקול דעת פרטני, וזאת למרות שדיגום החטף בודק את ריכוז החומרים בשפכים ברגע נתון אחד, כאשר הדיגום המורכב מתבצע במשך זמן רב יותר ומאפשר קבלת תמונה מלאה ולא מקרית של איכות השפכים, לאורך זמן. החיוב בעקבות הדיגום מוטל חצי שנה למפרע (או עד מועד הדיגום הקודם) עקב כך, הדיגום הנקודתי שנכון לאותו הרגע בלבד קובע מה יהיה הבסיס לחיוב במשך חצי השנה שקדמה לדיגום. מכאן, ברור שהדיגום המייצג לצורך קביעת העלות בפועל של הטיפול בשפכי המוסך צריך להיות דיגום מורכב.

20. כמו כן, לא בטוח שמיקום הדיגום משקף נכונה את הכמות הריאלית של הערכים בשפכי המוסך וזאת משום שהמוסך ממוקם בבניין ובאיזור תעשייה בו נמצאים בעלי מלאכה ובעלי עסקים נוספים אשר מפנים, אף הם, שפכים למערכת הביוב. הדבר מוביל למסקנה כי, גם אם אכן יש חריגה מהערכים הקבועים בכללים, הרי שלא בטוח שיש להפנות את האצבע המאשימה דווקא לכיוונו של המוסך אלא גם למשתמשים האחרים בבניין ו/או באיזור. האם עובדה זו נלקחה על ידכם בחשבון?

21. יצוין כי, על אף שאין תחנת רחיצה ו/או צמיגיה ו/או פחחיה במוסך, מרכיב הדטרגנטים אנונימים כלול ברשימת המרכיבים הנבדקים במוסך בניגוד לאמור בטור ג' לתוספת השנייה לכללים.

22. המוסך רואה שני פתרונות אפשריים בעניינו:

האחד הוא, שינוי הערכים הקבועים בכללים לערכים ריאליים המותאמים לעסק הספציפי ולמפריד השומנים התיקני הקיים בו – כפי שיש לכם הסמכות לעשות; לחילופין - הקמת תחנת טיהור

מקומית באזור התעשייה בירושלים, אשר בו מגוון מפעלים שמשתמשים במערכת הביוב העירונית לצורך פינוי שפכים.

23. מערכת טיהור כזו שתוקם בנקודה בה מגיעים הצינורות המשותפים באזור התעשייה לסופם תגשים את תכלית החקיקה ותמנע זיהום סביבתי (ככל שנגרם) ככוונתם התחילה של הכללים והתקנות שהותקנו ברוח חוק המים, לפחות באזור התעשייה.

סיכומו של דבר וצעדים אופרטיביים:

24. לאור האמור לעיל, הנכם מתבקשים להוציא את המוסך מתכנית הניטור הנוכחית ו/או להורות על שינוי סוג הדיגום לדיגום מורכב ו/או להורות על שינוי מיקום הדיגום ו/או שינוי הערכים הקבועים בעניין המתכות הכבדות ו/או להסיר את מרכיבי הדיגום שאינם צריכים להיכלל במסגרת הדיגום שעתיד להיערך במוסך ו/או לעשות הפרדה בין שפכים סניטריים לבין שפכים מהולים בשמן ו/או לבנות תכנית פעולה פרטנית שתענה לצרכיו של המוסך ותגשים את תכלית החקיקה כמו גם תמנע סתירה רגולטורית שהמוסך סובל ממנה כיום.

25. **עיכוב ביצוע**: בין לבין, הנכם מתבקשים לבטל את הדיגומים הקבועים עד להסדרת הטיעונים שהועלו לעיל.

26. לחילופין בלבד, מתבקשת החברה לאשר למוסך הזרמת שפכים חריגים הטעונים אישור לפי סעיף 10 לכללי תאגידי מים וביוב (שפכי מפעלים המוזרמים למערכת הביוב), התשע"ד-2014.

27. לחילופין חילופין, היה והעניין לא יוסדר כי אז ישקול המוסך התנתקות מחברתכם ויהפוך ל"מוסך יבש". נא אישורכם בחוזר כי במידה וכך יהיה, לא תתבצענה דגימות נוספות וכי המפעל יוצא לאתרו מתכנית הניטור שלכם.

28. **המוסך מבקש בזה להעלות את טענותיו, בעל פה, בפני נציגיכם המוסמכים במועד שיקבע על ידה בהקדם.**

29. לציין, כי במקביל נבדקת חוקיות הקנסות שהושתו על ידכם על מרשתי בעבר, בין היתר לנוכח קביעתה של עוה"ד יסמין סהר, ממונה (בפועל) לשכה משפטית הרשות הממשלתית למים ולביוב, במכתבה לעו"ד חנה פרנקל מרשות המים (בנושא: "קריאה לביטול כפל סמכויות בכל הנוגע לאכיפה בנושא מים וביוב", הועבר לב"כ איגוד המוסכים) לפיו: " אין בכללי שפכי מפעלים כל התייחסות לאפשרות של מאן שהוא להגיש קובלנה ו/או בקשה לצווי עשה כנגד מזהם, אין בכללים אלה כדי לאפשר לתאגיד להטיל קנסות".

בכבוד רב,

אינגריד הר-אבן, עו"ד

(* הח"מ ב"כ המוסך הינה יועצת משפטית לאיגוד המוסכים בישראל)